

Spisovná výslovnost slov přejatých

Pro výslovnost slov přejatých platí tato základní pravidla:

1. Hlávky, které nejsou ve zvukové podobě češtiny, nahrazujeme hlávkami zvukově nejbližšími, např. ve slovech *rentgen*, *víkend*.

2. Délka samohlásek se většinou přejímá, někdy však kolísá.

Výslovnost souvisí úzce s pravopisem, viz podrobně Pravidla českého pravopisu. Je nutné mít povědomí o tom, že některá slova mají výslovnost jedinou a některá dvojí, např.

a) slova vyslovovaná a zároveň i psaná jen s dlouhou samohláskou: *móda*, *túra*, *kúra*, *série*, *ateliér*, *kariéra* atd.; pozor na slova *téma* [téma] a *tematický* [tematickí];

b) po *d*, *t*, *n* se píše vždy krátké *i*, ale spisovná výslovnost je buď jen s krátkou samohláskou: [díktát], [komunikace], nebo dvojí: [recidíva] i [recidíva];

c) v příponě *-ura* se píše krátké *u*, ale výslovnost je dvojí: [kultura] i [kultúra];

d) v řadě případů je pravopis i výslovnost dvojí: *bakterie* – *baktérie*, *balkon* – *balkón*, *citron* – *citrón*, *ortoped* – *ortopéd*, *penicilin* – *penicilín*, *pasivum* – *pasívum* atd.

3. Slabiky *di*, *ti*, *ni* čteme v souladu s výslovností výchozího jazyka: *divan* [divan], *rutina* [rutina], *ministr* [ministr].

4. Výslovnost *s* a *z*:

a) u slov zdomácnělých se vyslovované [z] také píše jako *z*: *krize*, *inzerát*, *fáze* atd.;

b) v mnohých případech vyslovujeme [z], ale psát můžeme *z* i původní *s*: [univerzita], [filozofie] atd.;

c) příponu *ismus/-ismus* vyslovujeme vždy jako [izmus] – [klasicizmus];

d) slova psaná jako *kurz* i *kurs*, *pulz* i *puls*, *konkurz* i *konkurs* se v 1. a 4. pádě j. č. vyslovují se [s], v ostatních pádech a odvozených slovech se [z]: [kurs], [kurzu], [kurzovné];

e) psané *s* se v postavení mezi samohláskami nebo po souhláskách nepárových vyslovuje ve většině slov jako [s]: [agrese], [personál];

f) v případě některých slov lze psát i vyslovovat *s* i *z*, např. *režisér* i *režísér*, *diskuse* i *diskuze*, *renesance* i *renesance*, *resort* i *rezort*, základní podoby jsou se [s];

g) předponu *dis-* před samohláskami vyslovujeme jen se [s]: *disident* – [disident].

5. Původní hlávka a písmeno *k*:

a) písmeno *k* se jako [k] vyslovuje ve slovech: [frekvence], [dekret] atd.;

b) písmeno *k* lze vyslovit jako [k] i [g]: *akát* – [akát] i [agát], *plakát* – [plakát] i [plagát] atd.

6. Písmeno *x* se vyslovuje:

a) jako [ks]: *expedice* – [ekspedice], *praxe* – [prakse];

b) jako [gz] v předponě *ex-* před samohláskou nebo před *h*: *existovat* – [egzistovat], *exhalace* – [egzhalace].

Cvičení

1. Vyslovujeme hlásky [s] nebo [z]? Ověřte si správnost podle SSČ či Pravidel českého pravopisu a výslovnost запиšte:

disertace, disharmonie, personál, mechanismus, trezor, impulz, prezident, pauza, deziluze, pluralismus, absence, režisér

2. Uveďte slova, která mají dvojí pravopisnou podobu:

3. Jak vyslovujeme *k* ve slovech:

demokracie, akát, dekret, plakát, motocykl, demokrat, cyklista, frekvenční, inkoust